

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Національної академії педагогічних наук України,
Ректор Університету менеджменту освіти,

М. Д. Карпенко
_____ 2019 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування

Освітній рівень перший:	бакалаврський
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Спеціалізація	Психологія
На базі ОКР:	«Молодший спеціаліст»

ЗМІСТ

ВСТУП

ЗМІСТ ПРОГРАМОВОГО МАТЕРІАЛУ

МОДУЛЬ 1 Поняття про психіку та психічні явища

1. 1. Психологія як наука

1.2. Психіка та психічні явища

1.3. Рівні прояву психіки: свідомий та несвідомий

МОДУЛЬ 2 Особистість та форми її активності

2.1. Особистість та її структура

2.2. Розвиток особистості

2.3. Поведінка та діяльність як форми активності особистості

2.4. Спілкування та міжособистісні стосунки

Структура екзаменаційного білету

Критерії оцінювання письмових відповідей на іспиті

Рекомендована література

ВСТУП

Мета вступного випробування – з'ясування рівня знань та вмінь, необхідних для опанування бакалаврської програми зі спеціальності, а також проходження конкурсу.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати базову освіту освітньо-кваліфікаційного ступеня молодшого спеціаліста за різними спеціальностями та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі загально психологічних та прикладних психологічних наук.

Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Порядок проведення іспиту визначено Положенням про відбіркову комісію Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

МОДУЛЬ 1 ПОНЯТТЯ ПРО ПСИХІКУ ТА ПСИХІЧНІ ЯВИЩА

1.1. Психологія як наука

Психологія як наука. Предмет і завдання психології. Психологія в системі наук. Міжпредметні зв'язки психології з педагогікою, економікою, бізнесом. Історія розвитку і наукові школи психології (психоаналіз, біхевіоризм, гештальтпсихологія, транзактний аналіз, гуманістична психологія, когнітивна психологія, психологія діяльності, східна психологія). Галузі психології. Методи психологічних досліджень.

1.2. Психіка та психічні явища

Поняття про психіку. Розвиток психіки й поведінки живих істот. Форми активності живих істот: інстинкти, навички, проста розумова поведінка, свідомо поведінка.

Головний мозок як анатомо-фізіологічний субстрат психічного: основні відділи (великі півкулі та їх долі, кора головного мозку, мозочок, мозковий стовбур, ретикулярна формація) та їх функції. Нейрон. Анатомо-фізіологічний механізм рефлекторної діяльності. Перша і друга сигнальні системи. Функційна асиметрія півкуль головного мозку.

Психічні явища. Види психічних явищ: процеси, стани, властивості.

Психічні процеси: увага (види, властивості); відчуття (види, властивості), сприймання (види, властивості); пам'ять (види, властивості, процеси); мислення (форми, операції, види); уява (види, операції); мовлення (види, функції); емоції (види, функції); воля.

Психічні стани. Основні класифікації психічних станів. Стани свідомості та їх види. Вольові (працездатність, втома, монотонія, натхнення), афективні (тривожність, стрес, афект, фрустрація, агресія), когнітивні (зосередженість, зацікавленість, уважність) стани. Феноменологічні стани: гіпноз, навіювання (сугестія).

Психічні властивості. Поняття темпераменту. Типи темпераменту: сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік.

Поняття характеру. Взаємозв'язок між характером і темпераментом.

Задатки та здібності. Види здібностей. Загальні та спеціальні здібності.

Інтелект, функції і структура інтелекту. Характеристики інтелекту (глибина, гнучкість, оригінальність, кмітливість, широта, швидкість, точність).

Мотиваційна сфера особистості: поняття, структура. Потреби, види потреб. Мотив як спонука активності. Спрямованість особистості. Інтереси, ідеали, переконання, світогляд, ціннісні орієнтації, потяги, бажання.

1.3. Рівні прояву психіки: свідомий та несвідомий

Рівні функціонування психіки: свідомий та несвідомий. Свідомість: функції та структура. Самосвідомість: структура, етапи становлення. Несвідоме: функції, форми прояву. Форми прояву несвідомого: сновидіння, сприймання і субсенсорне сприймання, стереотипи й автоматизми, потяги і мотиви, настановлення; інсайти; психологічні захисти; передбачення тощо.

МОДУЛЬ 2 ОСОБИСТІТЬ ТА ФОРМИ ЇЇ АКТИВНОСТІ

2.1. Особистість та її структура

Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Біологічне і соціальне в структурі особистості. Поняття структури особистості.

2.2. Розвиток особистості

Розвиток особистості, його ознаки, фактори та умови. Основні критерії розвитку: новоутворення, сенситивні періоди, вікові кризи, соціальна ситуація розвитку. Поняття віку: біологічний, соціальний, психологічний.

2.3. Поведінка та діяльність як форми активності особистості

Поняття «поведінка» та «діяльність». Особливості поведінки. Вчинок як структурний складник поведінки людини. Структура діяльності. Структурні елементи діяльності: потреби, мотиви, цілі, дії, предмет діяльності, психічний результат, засоби діяльності. Види і типи діяльності. Гра, навчання, праця, спілкування.

2.4. Спілкування та міжособистісні стосунки

Спілкування: функції, структура, види, стилі. Бар'єри спілкування. Конфлікт: сутність, структура, класифікація. Чинники виникнення конфліктних ситуацій.

Шляхи розв'язання конфлікту. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації (К. Томас).

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

1. Психологія як наука
2. Анатомо-фізіологічний механізм рефлексорної діяльності
3. Поняття про пам'ять, види пам'яті
4. Поняття про афективні стани
5. Види темпераменту
6. Свідомість та самосвідомість
7. Індивід, особистість, індивідуальність
8. Блок тестових завдань (5 тестових завдань – по 2 бали за правильну відповідь)

1. Метод збору психологічної інформації, при якому дослідник фіксує зовнішні прояви певних психологічних властивостей, поведінку людей, не втручаючись у ситуацію:

- 1) спостереження
  - 2) експеримент
  - 3) тестування
  - 4) аналіз продуктів діяльності
  - 5) біографічний метод
2. Перший предмет психології:

- 1) Людина
- 2) Душа
- 3) Сновидіння
- 4) Розум
- 5) Поведінка

3. Форма поведінки, що набувається в індивідуальному досвіді і закріплюється вправлянням:

- 1) інстинкт
- 2) свідомість
- 3) досвід
- 4) навичка
- 5) рефлекс

4. Психічний процес цілісного відображення предметів і явищ об'єктивного світу при їх безпосередньому впливі на органи відчуття

- 1) Сприймання
- 2) Увага
- 3) пам'ять
- 4) мислення

5) відчуття

5. Засобами вербального спілкування є:

- 1) пантоміміка
- 2) повітряні поцілунки
- 3) жести
- 4) мовлення
- 5) рукостискання

9. *Практичне завдання 1. Вкажіть, як називаються ці напрями психології? Поясніть, у чому полягає розуміння психіки людини представниками цих напрямів.*

У зарубіжній психології найбільш розповсюджені два напрямки, що по-різному пояснюють поведінку людини. Згідно першому, поведінкою людини керують біологічні інстинкти, в першу чергу, потяг до задоволення та інстинкт самозбереження. Представники другого напрямку вважають, що у поведінці людини немає нічого вродженого, і будь-який прояв поведінки – це продукт зовнішньої стимуляції. Людина – це пасивний механізм, її реакції на впливи ніяк не залежать від її психіки.

10. *Практичне завдання 2. Встановіть, які види і типи діяльності мають місце у вище наведених прикладах. Відповіді обґрунтуйте.*

1. Бухгалтер веде облік фінансових документів.
2. Майстер гнучких виробничих систем шукає причини розлагодження транспортно-накопичувального пристрою.
3. Шестилітня Маша крадькома спостерігає за молодшим братом і пізніше «доносить» мамі: «А Денис поїв всі цукерки».
4. Дошкільнята зображають «потяг»: поставили стільчики в рядок, «гудуть», роблять «зупинки», виходять «на зупинках» до «кіоску», «купають печиво» тощо.
5. Дирегент хору проводить репетицію, надає поради, пояснює співакам, як досягти потрібного звучання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА ІСПИТІ

Кожне завдання картки оцінюється відповідно до якості розв'язку в 10 балів, 5 балів і 0 балів. Відповідь вступника оцінюють у балах, максимальна кількість балів за відповіді на всі завдання – 100.

Завдання оцінюється в 10 балів, якщо:

- відповідь на нього повна, змістовна та обґрунтована;
- продемонстровані глибокі знання понятійного апарату;
- розв'язане правильно і всі перетворення, які використовуються при розв'язанні еквівалентні;

- знайдено всі розв'язки завдання;

- дані правильні відповіді на всі тестові завдання.

Завдання оцінюється в 5 балів, якщо:

- загалом дана відповідь на поставлене питання, але немає переконливої аргументації;

- помилився у використанні понятійного апарату;

- допущено не більше одного недоліку, який не тягне за собою суттєву помилку;

- допущено несуттєві помилки у розв'язанні задачі;

- дані правильні відповіді не на всі тестові завдання.

Завдання оцінюється в 0 балів, якщо: завдання не розв'язане зовсім;

- дана неправильна відповідь;

- показані незадовільні знання з понятійного апарату й спеціальної літератури;

- взагалі не відповів;

- при розв'язку допущено суттєву помилку і завдяки цьому завдання не розв'язане;

- допущено два або більше недоліків.

Набрана сума балів зі 100-бальної шкали оцінювання переводиться в 4- бальну так:

85 – 100 балів - 5 («відмінно»);

65 – 80 - 4 («добре»);

40 – 60 - 3 («задовільно»);

0 – 35 - 2 («незадовільно»).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна психологія: навч. посібник/ С. Д. Максименко; М-во освіти і науки України. – Вид. 3-тє, переробл. і доповн. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 271 с.
2. Загальна психологія: навч. посібник / О. П. Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка ; М-во освіти і науки України, Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 295 с.
3. Курс загальної психології : підручник : [у 2 т.] / П. А. М'ясоїд. – К. : Алерта, 2011. – Т. 1. – 495 с.
4. Основи психології: підручник / [О. В. Киричук, В. А. Роменець, В. О. Татенко та ін.] ; за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Вид. 6-тє, стер. – К. : Либідь, 2006. – 631 с.
5. Основи психології та педагогіки: Нач.-метод. посібник / Л. А. Колесніченко, Л. Л. Борисенко. – К. : КНЕУ, 2002. – 126 с.
6. Основи психології і педагогіки: підручник / О. І. Власова, А. А. Марушкевич. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2009. – 232 с.
7. Психологія та педагогіка: Навч. посібн. / Л. А. Колесніченко, М. В. Артюшина, О. М. Котикова та інші. За заг. ред. Л. А. Колесніченко. – К.: КНЕУ, 2008. – 406 с.
8. Психологія та педагогіка: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.В. Музичко, А.В. Тімакова, Л.В. Корват та інші. За заг. ред. Л.В. Музичко. – К.: КНЕУ, 2008. – 304 с.
9. Психологія та педагогіка : навч. посібник / Н. А. Мажник, Л. О. Сасіна ; М-во освіти і науки України, Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 302 с.